

Hiçlik duygusu veren sergi

Heykeltıraş Seçkin Pirim'in "Glitch" adlı yeni sergisi 18 Ekim'e kadar Merkur Galerisi'nde yer alacak. Sanatçı, yeni sergisinde daha önce alışlagelmiş 'kusursuz' tarzına çentik atıp daha 'kusurlu' bir üretimin peşine düşüyor. 2012 yılında Londra'daki ünlü Saatchi Gallery'de sergilenen "Disiplin Fabrikası" serisinden sonra uluslararası sanat piyasasında bilinirliği artan Pirim'le, "Glitch"ın ilham kaynaklarını ve Londra deneyimini konuştuk.

GÖZDE KAZAZ
gozdekazaz@gmail.com

Serginin isminden başlayalım. Türkçeye tam da çevrilemeyen bir kelime "Glitch". İşlerinizle nasıl bir bağlantısı var?

Türkçe karşılığı yok ama yaptığım şeye tam anlamıyla uyan kelime oydu. 'Hafif bozukluk, teknik hata, küçük aksaklık' gibi kullanılıyor. Dört ay kadar Londra'da kaldım, serginin fikrini de o zaman tasarladım. Bende simetri hastalığı var. Kurtulmak istediğim bir şey de değil, hoşuma gidiyor. Londra'da kaldığım dönem, önceden simetrik olarak kurguladığım hayatı değiştirdim biraz. Çok da eğlendim. "Acaba işlerde de simetriyi bozsam, bir taraflarında aksaklık olsa nasıl olur?" diye düşündüm. Öyle çıktı bu işler. Tam bir kare tasarlamışken ucunda bir kıvrılma oldu mesela. Sonrasında fark ettim ki o bozukluklar işi bozmuyor, işe başka bir şey katıyor. Bazılarını da abarttım o yüzden.

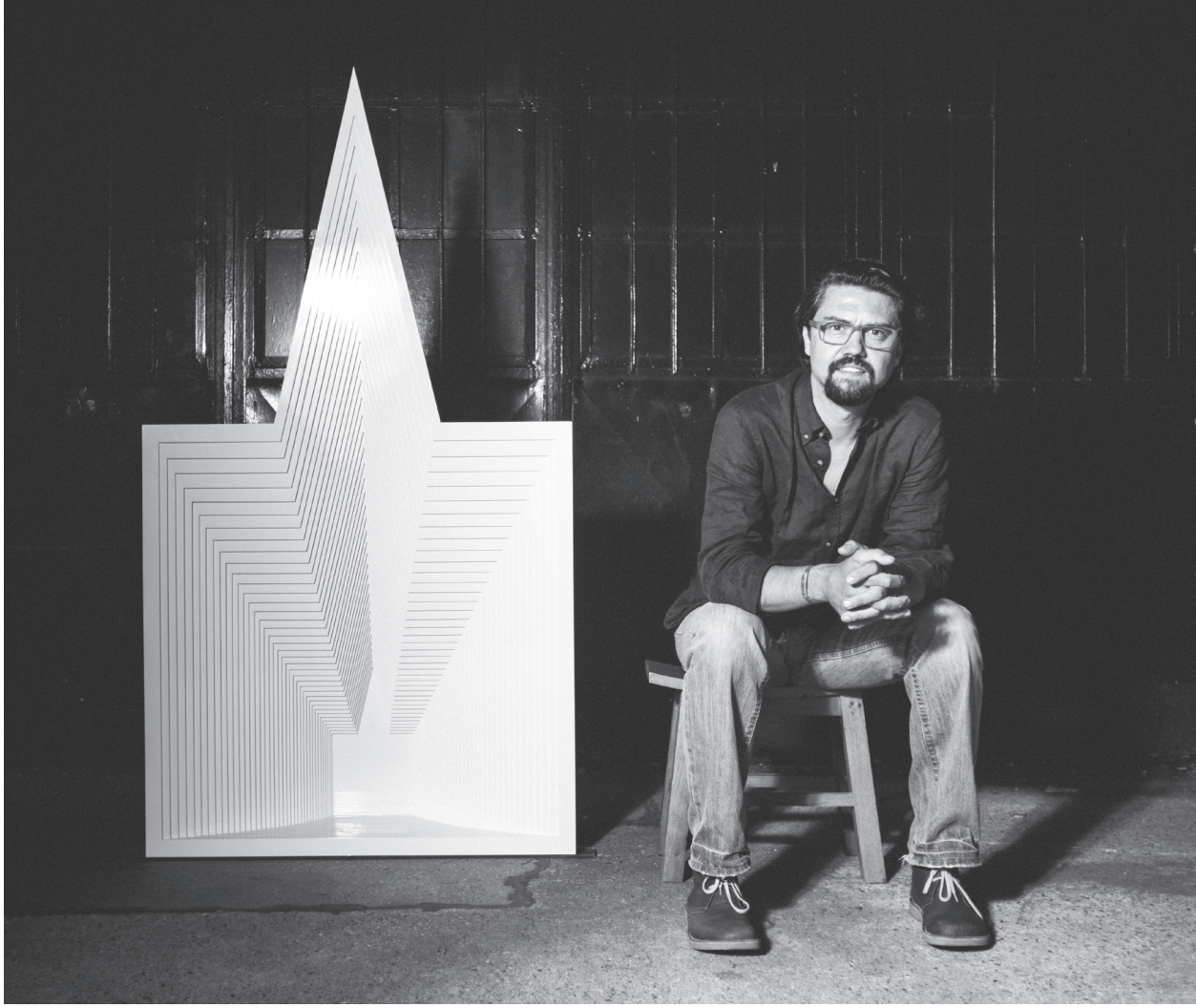
Saatchi'de sergilenen ve sonra bir kısmı da Borusan Müzik Evi'ne getirilen "Disiplin Fabrikası" serisi de, askerlikten sonra tasarlandığı için bunun zıddı gibiydi. O döneme bir karşı çıkış olarak okunabilir mi "Glitch"?

Evet, bu simetri takıntısı askerlikte çıktı zaten. Sıradan bir santim çıksan cakiyorlar tokadı. Altı ayda simetri manyağı oldum. Ama işlerde de hep bir farklılık vardı; bir tarafı parlak ya da bir tarafı katmanlı oluyordu mesela. Sistematiğe ve özgür taraf birbirleriyle çatışıyordu. Şimdi bozukluğu 'bozukluk' olarak görmüyorum. İşime olduğu gibi hayatıma da katkı sağladı bu. Artık hayatta da bir aksaklık çıkınca "Yanlış oldu" demiyorum, "Bana bir şey kattı" diyorum. Bu açıdan, hem askerlik hem de Londra'ya gitmek, iki farklı açıdan hayatımı değiştirdi diyebilirim.

"Glitch" serisi kaç parçadan oluşuyor?

Altı duvar heykelinden oluşuyor. Sergideki bütün işler beyaz. Duygu olarak hiçliği verecek. Renk işe karışmasın ki insanların aklında soru işareti olmasın, herkes o bozukluğu sorgulasın istedim. İşlerin hepsinin ismi "Hiç". İngilizcede de farklı hiç tanımları var; 'nothing', 'null' gibi.

Önceki işlerinizde kullandığınız karakteristik renkler vardı. Kart kırmızı ya da metalik mavi gibi... O renklerin kullanı-

Seçkin Pirim

mındaki amaç nedir?

Plastik ve duygusal olmak üzere iki neden var. Plastik olarak; izleyicinin soyut işle, figüratif işle kıyasla bağlantı kurması daha zor. Renk izleyiciyle soyut işin bağlantısını kuvvetlendiriyor, yani yardımcı öge. Duygusal olarak da tamamen benimle ilgili bir süreç. Tabii sadece bana özel değil, diğer sanatçıların işleri de herhalde kendi hayatlarına göre şekilleniyordur. Bir dönem dünyanın en renksiz takılan adamıydım, siyahtan başka bir şey giyemezdim. Sonra bir gün mavi tişört aldım, bir renk girdi hayatıma. Yani bilinçli olmasa da benimle şekillenen bir süreç.

Bir sanatçının üretiminde ileriye doğru, çizgisel bir gidişat olduğunu düşünüyor musunuz? İlk sergiden bugüne bakınca bir olgunluk, bir ilerleme hissi

yaşıyor musunuz?

Son sergimin tanıtım yazısını yazan Marcus Graf, bu sergimle ilgili böyle bir yorum yaptı; "Çok olgun bir iş görüyorum karşında, hatta bazen korkuyorum, daha ne kadar olgunlaşacaksın, yoksa tıkanacak mısın?". Hayatımda heykelden başka bir şey yok, çok çalışıyorum, o yüzden bazı şeyleri erken yaptım. Belki 45 yaşında başka bir hayat yaşayıp onun heykellerini yapacağım. Hayat değiştiği süreçte işler de değişecek. Daha olgunlaşır mı, bir yapıt için olgunluk ne demek, bunu bilemiyorum. Fakat tabii prodüksiyon kısmında olgunlaşıyorsun. Çalıştığım malzemeyi yıllardır kullandığım için nerede nasıl tepki vereceğini artık çok iyi biliyorum. Ama düşünsel açıdan olgunluk nasıl olur bilmiyorum, belki de onu Marcus gibi dışarıdan birinin

söylemesi gerekir.

Sergilerin yanı sıra mekanlar için de tasarım yapıyorsunuz. Şu an bu cemahta üretim var mı?

Mimarlarla çok çalışıyorum. Mekanlar için siparişler oluyor ama "Üç metre ve kırmızı renk olacak" demiyorlar; "Burada bir duvar var, senindir" diyorlar. Şu anda Çanakkale'de yeni açılacak bir şarap bağına, içine girilebilecek 8-9 metrelik bir heykel tasarlıyorum. Bir de Nişantaşı'nda yeni açılacak bir otel için heykel yapıyorum.

Londra ve İstanbul'u sanat piyasası ve sanatçı sosyalleşmesi açısından değerlendirseniz neler söyleyebilirsiniz?

İkisinin arasında dünya kadar fark var tabii. Bir yerde okumuştum, dünya sanatının yüzde 70'i Londra ve New

York'ta dönüyormuş. Orada birinin kafayı çıkarması çok daha zor. Ama o kadar da sanatla yaşayan bir dünya ki.. İşin sosyallik kısmıysa bireyin kendisiyle çok alakalı. Londra'da, "Sanatçılar koleksiyonerlerle aralarına mesafe koymalıdır" diye düşünülüyor genelde. Ben buna katılmıyorum. İsim alan bütün koleksiyonerleri tanırım. İşimi aldıktan sonra arkadaşım oldular. Bu biraz heykelle de ilgili, yerleştirilmesi için evlerine falan gidiyorum, fiziksel bir temas da oluyor. Bir de hayatta her şeyin önüne insan tanımayı koyuyorum. Çıkar amaçlı değil, duygusal bir tanımadan bahsediyorum. O durumda iş ikinci planda kalıyor. O konuda doğal biriyim, "Mesafe koymam lazım" diyemem. Hayat böyle güzel. İnsan tanımak güzeldir ve ben işimi yapıyorum. İsim için zaman harcıyıp iyi yapıyor-sam gerisi çok mühim değil, gerisi geliyor zaten.

ArtInternational fuarına katılma süreci nasıl oldu?

Geçen sene Londra'dayken, Christie's Müzayede Evi'nde bir isim çıkmıştı. Sonra bir galeriden sergi teklifi geldi. Karma bir sergiye iş verdim, diyalogumuz gelişti. İstanbul'daki ArtInternational'a katılıyorlardı ve benden de iş koymak istediler. Beni Türkiye'de temsil eden Merkur Galerisi Contemporary İstanbul'a katılıyordu; farklı bir fuarda çıkması güzel olur diye düşündüm. Üç ay önce karar verdik. Sergi de tam fuarın olduğu hafta sonu açılıyor, bütün koleksiyoner ve takipçileri sergiye davet etme olanağım olacak.

Biyografinizde, Ankara'da doğduğunuzu ama Kuzguncuk'ta dünyaya geldiğinizi söylüyorsunuz. Mahalleyle halen ilişkiniz var mı?

Var tabii. Kuzguncuk'ta çok önemli adamların ellerinde büyüdüm. Hem güzel sanatlar lisesine hem üniversiteye onlar hazırladı beni. Bihrat Mavitan, Nevzat Sayın, Cengiz Bektaş... O kadar çok sanatçı var ki... Üniversitede neredeyse 30 tane velim vardı. O açıdan çok şanslıyım. Cengiz Bektaş'a gidip perspektif dersi alıyordum; Bihrat Mavitan'dan çamur, Cansen Ertan'dan desen dersi... Atölye atölye gezip okula hazırlanıyordum. Üniversiteye girdiğimde, ilk iki sene teknik olarak anlatıldıkları her şeyi biliyordum. 'Kalıp alma' dedikleri şeyi sekiz yaşından itibaren almıştım. Kuzguncuk benim kaderim aslında.

Betonun kırılğanlığı

Genç sanatçı Eda Soylu, yaklaşık beş senedir üzerinde çalıştığı işlerini Metin Altıok'un "Unutulmuyor, ne tuhaf!" dizisi eşliğinde 31 Ekim'e kadar Berlin Art Projects // İstanbul'da sergiliyor. Sanatçının, sık karşılaşmadığımız bir malzeme olan betondan yaptığı işleri kırılğanlık / sağlamlık, yaşam / ölüm gibi tezatlıklardan besleniyor.

NİLÜFER ŞASMAZER
nilufer@istanbulartnews.com

Bu ilk kişisel serginiz olacağından sizi hiç tanımayanlar olabilir. Öncelikle sanat eğitiminizden ve sanat pratiğinizden biraz bahsedebilir misiniz?

Liseden sonra Rhode Island School of Design'da resim okudum ve 2012 yılında okulun organize ettiği Avrupa Onur Programı'na kabul edilip Roma'ya gittim. Okuldan mezun olduktan hemen sonra İstanbul'a geri döndüm ve çalışmaya başladım. Okul esnasında yazları İstanbul'da Mimar Sinan'da hoca olan birçok kişiden heykel dersleri almıştım, nitekim okulda da resim bölümünde olmama rağmen neredeyse yaptığım tüm işler üç boyutluydu. Bunda bizim bölümün her türlü materyal kullanımını teşvik etmesi de büyük rol oynadı.

Ben aslında kendimi üç boyutlu işler yapan biri olarak adlandırıyorum, yaptıklarımı bildiğimiz anlamda heykel değil. Zaten kavramsal işler oldukları için de üç boyutlu olarak adlandırmak daha doğru geliyor.

"Unutulmuyor, ne tuhaf!" sergisindeki işlerin büyük bölümü beton malzemen. Zaten işlerinizde de beton, inşaat demiri, çuval bezi, ahşap, dantel ve kuru çiçek gibi geleneksel olmayan malzemeler kullanıyorsunuz. Bu pratik nasıl doğdu ve gelişti?

Bu sergi yaklaşık beş yıldır üzerine çalıştığım temalarla ilgili. Bunun içinde ezilenler, baskılananlar, bastırılmakla ezilmek arasındaki tını farkı vb. var. Bu kavramları en iyi şekilde anlatabilmek için de beş, altı senedir birçok farklı malzeme denedim. Ezilmek bana ani, sert ve fiziksel geliyor. Bastırılmaksa daha sessiz, baskılananın tepkisi de içinde kalıyor. Biri daha kırılğan, diğeri ise daha kaba. "Kuş Evi" serimde yaptığım bazı işler de Osmanlı padişahlarındaki hassaslık / kabalık tezatlığından geliyor. Bir yandan kardeşlerini katlederkden diğer yandan mimarlara kuş evi yaptırıyorlar. Fikir biraz da buradan çıktı ve araştırma sürecindeyken, ki hala o süreçteyim, araştırma araştırma birçok farklı malzeme kullandım. Denemediğim çoğu malzeme biraz '-miş' gibi

Eda Soylu

geldi; sert-miş gibi, kırılğan-mış gibi... Sonunda oturup en kaba, sert materyal ne diye düşündüm ve betonu kullanmaya karar verdim. Çiçeklerle betonu kombinleyince de bu ortaya çıkmış oldu. Çiçeği betona gömdüğünüz zaman bu uygulama, çiçeğin rengini korumasını sağlıyor, onu zamanda dondurup ölümsüz kılıyorsunuz aslında.

Ezilme - bastırılma kavramlarına eğilmeye nasıl karar verdiniz?

Sanat senin yaşadıklarını başkası da yaşamış ve dillendirmiş gibi hissettiriyor insana. Empatiji güçlendiriyor. Lise döneminde bir değişim programıyla Michigan'da kaldım, orada geçirdiğim o sekiz aylık süreç çok zordu. Psikolojik olarak şiddete uğradım. Benim için hala sindirilmesi zor bir durum ama sergide direkt bu deneyimimle ilgili bir şey de yer almasını istiyordum.

Metin Altıok daha iyi açıklamış; "Bende de vardı, ama ben bende olanı yıllar

yılı sizde aradım". Aynen bu durum. Başkalarının acısını sahiplenmek daha mı kolay? Nasıl anlatabilirim, bilmiyorum. Daha iyileştirici belki de.

İşleriniz düşünsel anlamda nelerden besleniyor, nelerden ilham alıyorsunuz?

Ezilenler konusu gerçekten ilgimi çekiyor, gerek ülkemizde yaşananlar, gerekse dünyada ezilenler, asılanlar, kesilenler, yakılanlar, ortadan kaybolanlar... Bir de gittiğim yerlerden çok etkileniyorum. Örneğin İtalya, Matera'ya gitmiştim. Orası görsel olarak İtalya'nın Mardin'i gibi. Zamanında sefalet o denli büyümüş ki, Yahudiler Nazi kampları yerine bu kente yollanmış. Daha sonra faşist dönemde terk edilmiş. Bugün ise bu 'grotto' olarak anılan ve kayalara oyulmuş gibi duran şehrin üstünde Gucci'lerin, Prada'ların olduğu başka bir şehir var. Aslında bu insanlar da manzara diye binlerce insanın öldüğü bu yere bakıyorlar. Yerde gördüğünüz ve halen izi duran mezar, bugün bir evin çatısı olmuş. Bu zıtlık çok enteresandır.

Bir başka örnek de iki farklı toplama kampına gittiğim Polonya. Auschwitz korkunç insanların yaşandığı, binlerce insanın öldüğü bir yer olduğundan, gitmeden önce endişelerim vardı ancak gittiğimde çok şaşırdım; o kadar yeşil ve çiçeklerle doluydu ki... Bu kadar korkunç olayın yaşandığı bir yerde doğa üstümüze üstümüze çiçek açıyor. Bu beni çok etkiledi, ben de bir nevi bunu yapmaya çalışıyorum.

Sergi metninde de "tanık olduğun yerler, karşılaşmalar vb. üzerinden kurduğun yıkım, baskı ve kıyımın etkilerinin peşinde yitmiş olanın arasından yenilenmekte olanın" işlendiği belirtiliyor...

Vermek istediğim de tam anlamıyla bu. Önemli olan nokta, ki bu birçok insanın da gözlemi, bu işlerde hiçbir zaman pesimist ve olumsuz bir yaklaşım yok; tam tersine alttan alta bir gelecek ve güzellik vermeye çalışıyorlar.

Alt metinden sergiye geçerseniz, "Unutulmuyor, ne tuhaf" sergisinde hangi işlerinizi göreceğiz?

Sergide iki ana seri var. "Kuş Evi" se-

risi ile "Evin Yüzü Burkuldu" serisi. Bu ikincisi yine Metin Altıok'un bir şiirinden alıntı. İki seriden de parçalar sergide yer alıyor. Sergiyi başından beri farklı çalışmaların toplandığı bir sergi değil, bir ruh hali olarak oluşturmak istedik.

Sergi başlığı Metin Altıok'un "Soneler" kitabından alınmış bir dize. İşlerinizde edebiyat ve şiirin etkisi nedir?

Serginin başlığı Altıok'un "Soneler" kitabının ilk sonesinden. Tüm soneler aslında insanın dünyada olan bitene kayıtsız kalamamasıyla ilgili. Ben şiir okumayı çok seviyorum ve Nazım Hikmet'le başladım şiir okumaya. Nazım, insana kendini dünyayı kurtarabilir gibi hissettiriyor ve bana kalırsa daha fiziksel, sert bir şiir. Metin Altıok'sa çok daha sessiz bir yazar. Kendi kendine, sessizce şiirini okuyormuş izlenimi veriyor. Benim anladığım tarzda sessizliği tercüme ettiğini düşünüyorum, o yüzden de başlığı onun metninden bir alıntı yaptım.

Malzeme olarak beton kullanmanın zorlukları neler? Günlük çalışma şekliniz nasıl?

Moda'da bir atölyem var ve şu an için orada idare edebiliyorum. Kadın olmanın verdiği fiziksel bir zayıflık var tabii, o anlamda zorluk yaşamıyorum diyemem. Yine de anlatmak istediklerimi beton en iyi şekilde ifade ettiği için mecburen bu şekilde çalışıyorum.

Yaptığım beton işler genellikle ufak ebatlı. İşleri kum, çakıl ve çimento suyuyla kovada karıştırıp birbirine kattığım tahta kalıplara dökerek hazırlıyorum.

Hayatımı idame ettirebilmem, en azından malzeme almam gerektiği için işlerin mali bir getirisi olması da elbette önemli, ancak sırf satışa odaklı çalışırsam, hissettiğimi yazmazsam bu yaptığım işe de yansır ve alacak kişi o da bunu hisseder diye düşünüyorum. Aslında tek istediğim bir hissiyat yaratmak.

Bundan sonraki işlerim daha proje formatında olacak. Bunda son 9 - 10 aydır Şükran Moral'i asistanlığı yapmamda da etkisi var. Onun bendenki etkisi büyük oldu ve proje işler yapar oldum. Şimdi kafamda her şey daha net.